

ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU DAVOR ŠKRLEC

Zeleni LIST

BROJ 39/ SVIBANJ 2018.

Jednokratna plastika: novim pravilima EU-a do smanjenja otpada u moru

SADRŽAJ:

3 Uvodna riječ

4 Zabraniti plastiku za jednokratnu upotrebu i provesti sveobuhvatnu strategiju

6 Novim pravilima EU-a do smanjenja otpada u moru

8 Kohezijska politika može pomoći u postizanju ciljeva kružnog gospodarstva

10 GDPR u primjeni: Građani odlučuju o vlastitoj digitalnoj privatnosti

11 Upućeni radnici: izglasane jednake plaće i uvjeti rada

12 REZULTATI STUDIJE: Glifosat u količini koja se smatra sigurnom za korištenje ipak ima negativne učinke na zdravlje

13 Široko rasprostranjen potencijal za sukob interesa potkopava klimatske ciljeve

14 KAKO SE NOSITI S LAŽNIM VIJESTIMA?
Podrška neovisnom novinarstvu najbolji je protuotrov

Izdavač

Ured zastupnika u Europskom parlamentu
Davora Škrleca
Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 233 85 67
ISSN 1849-6059

Impressum

Glavni urednik: Davor Škrlec
Izvršna urednica: Tanja Poša

Uredništvo: Matea Klarić, Mislav Mihaljević,
Riki Pahljić, Uroš-Valentino Saraja, Nataša Vistrička

KONTAKTI UREDA

Ured u Bruxellesu:

Parlement européen
Bât. Altiero Spinelli
04E258
60, rue Wiertz / Wiertzstraat 60
B-1047 Bruxelles/Brussel
Tel.: +32(0)2 28 45828
Fax.: +32(0)2 28 49828
e-mail: davor.skrlec@europarl.europa.eu

Ured u Strasbourgu:

Parlement européen
Bât. Louise Weiss
T05115
1, avenue du Président Robert Schuman
CS 91024
F-67070 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0)3 88 1 75828
Fax.: +33(0)3 88 1 79828

Ured u Zagrebu:

Adresa: Ulica Klementa Crnčića 18, 10000 Zagreb
Tel.: +385 (0)1 233 8567
Fax.: +385 (0)1 230 6112
E-mail: office-MEP@davor-skrlec.eu

Ured u Splitu:

Adresa: Ljudevita Posavskog 14, 21000 Split
Mob.: +385 (0)99 384 6272
E-mail: office-SPLIT@davor-skrlec.eu

Ured u Osijeku:

E-mail: office-OSIJEK@davor-skrlec.eu

UVODNA RIJEČ

Drage čitateljice i čitatelji,

u svibanjskom broju Zelenog lista obuhvatili smo zanimljive teme i novosti koje su obilježile protekli mjesec u radu Europskog parlamenta i važnim odlukama Europske komisije. S obzirom na sve veću količinu štetnog plastičnog otpada u oceanima i morima, Europska komisija predložila je nova pravila na razini EU-a usmjerena na deset plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu koji čine najveći dio otpada na europskim obalama i u našim morima, kao što su štapići za uši, plastične slamke, pribor za jelo i čaše. To ne znači da će ti proizvodi nestati s tržišta, nego će u budućnosti biti napravljeni od biorazgradivih materijala koji nisu opasni za okoliš i naše zdravlje. Zagušuje nas količina plastike koja se nalazi u našem okruženju. Bez promjene politike, procjenjuje se kako će 2050. godine u našim oceanima i morima biti više plastike nego ribe. Komisija mora iskoristiti ovu priliku za jačanje zakonodavstva kako bi se smanjio utjecaj plastike na okoliš i naše zdravlje. Potrebno je bez odgađanja zabraniti plastiku za jed-

nokratnu upotrebu i ubrzati provedbu sveobuhvatne strategije EU-a za smanjenje ove vrste otpada. Do sada nije postojao odgovarajući holistički pristup plastičnoj proizvodnji, potrošnji i odlaganju, a posljedice toga su itekako vidljive. Komisija bi trebala postrožiti pravila kako bismo iz proizvodnje u potpunosti izbacili opasne kemikalije poput Bisphenola A i drugih endokrinih disruptora koji se nalaze u mnogim plastičnim proizvodima. Važnije od prikupljanja i recikliranja je izbjegavanje plastičnog otpada. Ako želimo potaknuti proizvođače na inovacije, potrebno je osigurati financijske poticaje, a uvođenje poreza na plastiku svakako bi potaknulo taj zaokret.

Vaš zastupnik u Europskom parlamentu,

Davor Škrlec

OTPAD U MORU

Zabraniti plastiku za jednokratnu upotrebu i provesti sveobuhvatnu strategiju

Europska komisija predstavila je 28. svibnja prijedlog direktive o plastici za jednokratnu upotrebu i nova EU pravila u korist smanjenja plastičnog otpada i onečišćenja mora. Spomenuta direktiva nadovezuje se na prvu EU Strategiju o plastici koju je Komisija objavila u siječnju ove godine.

Zastupnik u Europskom parlamentu, Davor Škrlec, član Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane, komentira:

“Zagušuje nas količina plastike koja se nalazi u našem okruženju. Bez promjene politike, procjenjuje se kako će 2050. godine u našim oceanima i morima biti više plastike nego ribe. Europska komisija mora iskoristiti ovu priliku za jačanje zakonodavstva kako bi se smanjio utjecaj plastike na okoliš i naše zdravlje. Potrebno je bez odgađanja zabraniti plastiku za jednokratnu upotrebu i ubrzati provedbu sveobuhvatne strategije EU-a za smanjenje ove vrste otpada. Do sada nije postojao odgovarajući holistički pristup plastičnoj proizvodnji, potrošnji i odlaganju, a posljedice toga su itekako vidljive. Stoga pozdravljam prijedlog za zabranu upotrebe jednokratnih plastičnih proizvoda kao što su slamke i pribor za jelo, kao i ciljeve za smanjenje korištenja plastičnih posuda i čaša. Komisija bi trebala postrožiti pravila kako bismo iz proizvodnje u potpunosti izbacili opasne kemikalije poput Bisphenola A i drugih endokrinih disruptora koji se nalaze u mnogim plas-

tičnim proizvodima. Potrebno je izbaciti toksine iz plastike koji ugrožavaju naše zdravlje i zamijeniti ih lako dostupnim alternativama. Važnije od prikupljanja i recikliranja je izbjegavanje plastičnog otpada. Ako želimo potaknuti proizvođače na inovacije, potrebno je osigurati financijske poticaje, a uvođenje poreza na plastiku svakako bi potaknulo taj zaokret.”

Zašto trebamo Strategiju o plastici?

Od samog izuma plastike 1907. godine, svijet je postao ovisan o ovom vrijednom, izdržljivom i jeftinom materijalu. Međutim, nedostatak upravljanja i regulacije doveli su do velikih problema glede plastičnog onečiš-

ćenja mora i oceana, tla i podzemnih voda.

Mikroplastika se gomila u našem okolišu i organizmu. Plastične "juhe" veličine čitavih država plutaju našim morima i oceanima, dok još veće količine plastike završavaju ispod površine.

Plastika koje ne završava kao plastični otpad se često spaljuje ili odlaže. Budući da se za proizvodnju plastike koristi dječičansko ulje, paljenje plastike je jednako gorećem ulju, odnosno oba načina emitiraju CO2 direktno u atmosferu. S druge strane, odlaganje plastike otpušta otrovne kemikalije u tlo koje lako dopiru do podzemnih voda. Plastika se proizvodi upotrebom kemikalija, od kojih

mnogi mogu prouzrokovati poremećaj endokrinog sustava, ali i rak, dijabetes, pretilost, nepravilne organe kod nerođene djece, kao što mogu imati negativne posljedice za reproduktivni sustav.

Koji su ključni zahtjevi za Strategiju o plastici?

- Prevencija nepotrebne upotrebe plastike mora biti glavni prioritet
- Dizajn plastike za ponovnu upotrebu (i recikliranje)
- Učiniti proizvode izdržljivijima, lakšima za popravak te za ponovnu upotrebu (/recikliranje)
- Standardizirati komponente kako bi se olakšala ponovna upotreba (ili recikliranje)
- Svo ambalažno pakiranje treba se reciklirati do 2025. godine
- Potpuno uklanjanje toksičnih kemikalija i supstanci iz plastičnih materijala
- Zabrana oxo biorazgradive plastike
- Stroge mjere za plastične materijale za jednokratnu upotrebu
- Zabrana mikroplastike koja se dodaje u proizvode
- Zakoni koji će smanjiti oslobađanje mikroplastike odmah pri izvoru samog problema plastike
- Istraživanje potencijala

- za korištenje biološke plastike
- Osigurati svijest o razlici između biološki bazirane plastike i biorazgradive plastike među potrošačima
- Što očekujemo od prijedloga za zabranu upotrebe plastike za jednokratnu upotrebu?
- Zabrana određenih proizvoda za jednokratnu upotrebu
- Proširena odgovornost proizvođača za određene proizvode, uključujući odgovornost proizvođača glede pokrivanja troškova čišćenja morskog otpada te podizanja svijesti javnosti
- Ciljevi za smanjenje potrošnje određenih vrsta plastičnih predmeta
- Ciljevi za prikupljanje određenih vrsta plastičnih predmeta
- Primjena na biološki bazirane i biorazgradive plas-

tične materijale, kao i na konvencionalne polimerne plastične materijale

- Zahtjev za podizanje svijesti o određenim plastičnim proizvodima
- Opseg koji obuhvaća ribolovne predmete, spremnika i pribora za hranu i piće, filtere cigareta, određene proizvode za osobnu njegu, itd.

3 glavna zahtjeva Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a za Direktivu o zabrani jednokratne plastike

1. Snažne (kvantitativne) mjere o prestanku upotrebe spremnika za jednokratnu uporabu hrane i pića u određenom vremenskom okviru
2. Mjere za zabranu upotrebe Bishenola A te za izbjegavanje svih drugih opasnih kemikalija u materijalima koji kontakt s hranom, ali i u drugim plastičnim materijalima
3. Posebni zahtjevi za redizajn materijala kako bi postigli olakšanu ponovnu upotrebu i veću izdržljivost

EUROPSKA KOMISIJA

Plastika za jednokratnu upotrebu: novim pravilima EU-a do smanjenja otpada u moru

S obzirom na sve veću količinu štetnog plastičnog otpada u oceanima i morima, Europska komisija predlaže nova pravila na razini EU-a usmjerena na **deset plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu** koji čine najveći dio otpada na europskim obalama i u morima te na izgubljen i odbačen ribolovni alat.

Te dvije kategorije proizvoda zajedno čine 70 posto cjelokupnog morskog otpada. Nova su pravila razmjerna i prilagođena kako bi se postigli najbolji rezultati. To znači da će se na različite proizvode primjenjivati različite mjere. U slučajevima u kojima postoje lako dostupne i cjenovno pristupačne alternative, na tržištu će se zabraniti jednokratni plastični proizvodi. U slučaju proizvoda za koje ne postoje očite alternative, naglasak će biti na ograničavanju njihove upotrebe putem smanjenja potrošnje na nacionalnoj razini, zahtjevâ koji se odnose na dizajn i označavanje te uvođenja obveza za proizvođače povezanih s gospodarenjem otpadom i čišćenjem otpada. Zahvaljujući novim pravilima, Europa će biti korak ispred u rješavanju problema koji ima globalne implikacije.

Prvi potpredsjednik Frans Timmermans, zadužen za održivi razvoj, izjavio je: „Ova je Komisija obećala da će biti velika u velikim stvarima, a da će ostalo prepustiti državama članicama. Plastični otpad bez daljnjega je velik problem te EU mora zajedničkim snagama raditi na njego-

vu rješavanju. Plastični otpad dopire nam u zrak, tlo, more i hranu. Zahvaljujući današnjim prijedlozima nizom mjera smanjit će se količina jednokratne plastike na policama naših supermarketa. Neke ćemo proizvode zabraniti i zamijeniti ih čistijim alternativama kako bi građani mogli i dalje koristiti svoje omiljene proizvode.“

Potpredsjednik Jyrki Katainen, zadužen za zapošljavanje, rast, ulaganja i konkurentnost, dodao je: „Plastično zna biti fantastično, no plastične proizvode moramo koristiti odgovornije. Jednokratna plastika nije pametan odabir ni s gospodarskog ni s ekološkog gledišta, a današnjim prijedlozima podu-

zećima i potrošačima olakšat će se prelazak na održive alternative. Za Europu je ovo prilika da preuzme vodeću ulogu i stvori proizvode za kojima će još desetljećima postojati potražnja u cijelom svijetu te da iz naših dragocjenih i ograničenih resursa izvuče veću ekonomsku vrijednost. Osim toga, određivanjem cilja za prikupljanje plastičnih boca pridonijet ćemo prikupljanju potrebnih sirovina za iznimno razvijenu djelatnost recikliranja plastike.“

Na svjetskoj razini plastika čini 85 % morskog otpada. Plastika čak dopire ljudima u pluća i u hranu koju jedu, a još nije poznato kakav učinak na zdravlje ima mikroplastika u zraku, vodi

i hrani. Rješavanje problema plastike nije fakultativno, a može donijeti nove prilike za inovacije, konkurentnost i otvaranje radnih mjesta.

Poduzeća će imati bolji položaj u odnosu na konkurenciju: ista pravila za čitavo tržište EU-a europskim će poduzećima biti odskočna daska za razvoj ekonomije razmjera i konkurentniji položaj na snažnom globalnom tržištu održivih proizvoda. Uspostavom djelotvornih sustava ponovne uporabe (npr. programa povratne naknade) poduzeća će osigurati stabilnu opskrbu visokokvalitetnim sirovinama. U drugim slučajevima, poticaji za traženje održivijih rješenja poduzećima će olakšati postizanje tehnološke prednosti pred globalnim konkurentima.

Različite mjere za različite proizvode

Nakon uvođenja mjera za rješavanje problema plastičnih vrećica 2015. 72 posto Europljana izjavljuje da su smanjili korištenje plastičnih vrećica (Eurobarometar). EU će svoju pozornost sada usmjeriti na deset jednokratnih plastičnih proizvoda i ribolovni alat koji zajedno čine 70 posto morskog otpada u Europi. Novim pravilima uvodi se sljedeće:

1. zabrana određenih plastičnih proizvoda: u slučajevima u kojima postoje lako dostupne i cjenovno pristupačne alternative, na tržištu će se zabraniti jednokratni plastični proizvodi. Zabrana će se odnositi na plastične štapiće za uši, pribor za jelo, tanjure, slamke, štapiće za miješanje

pića i držače za balone. Svi će se ti proizvodi ubuduće morati proizvoditi od održivijih materijala. Jednokratni spremnici za napitke u kojima se koristi plastika bit će dopušteni na tržištu samo ako imaju čepove i poklopce koji se ne skidaju.

2. ciljevi smanjenja upotrebe: države članice morat će smanjiti upotrebu plastičnih spremnika za hranu i čaša za napitke. To mogu učiniti donošenjem nacionalnih ciljeva smanjenja, ponudom alternativnih proizvoda na prodajnim mjestima ili zabranom dijeljenja jednokratnih plastičnih proizvoda bez naplate.

3. obveze za proizvođače: proizvođači će sudjelovati u troškovima gospodarenja otpadom i čišćenja te mjera za jačanje osviještenosti u vezi s korištenjem spremnika za hranu, ambalažnih vrećica i omota (npr. za čips i bombone), spremnika i čaša za napitke, duhanskih proizvoda s filtrima (npr. opušaka), vlažnih maramica, balona i laganih plastičnih vrećica. Industrija će dobiti i poticaje za razvoj manje onečišćujućih alternativa za te proizvode.

4. ciljevi prikupljanja: države članice morat će do 2025. organizirati prikupljanje 90 posto jednokratnih plastičnih boca za napitke, primjerice putem programa povratne naknade.

5. zahtjevi za označavanje: na određenim proizvodima bit će obvezne jasne i standardizirane oznake u kojima se navodi kako proizvod treba odložiti u otpad, kakav negativan utjecaj proizvod ima na okoliš i postoji li u

proizvodu plastika. To će se odnositi na higijenske uloške, vlažne maramice i balone.

6. mjere jačanja osviještenosti: države članice morat će osvijestiti potrošače o negativnom učinku bacanja jednokratne plastike i ribolovnog alata te o dostupnim sustavima ponovne uporabe i mogućnostima gospodarenja otpadom za sve navedene proizvode.

Kada je riječ o **ribolovnom alatu**, koji čini 27 posto ukupnog otpada na obali, Komisija postojeći okvir politika namjerava dopuniti programima odgovornosti proizvođača ribolovnog alata koji sadrži plastiku. Proizvođači plastičnog ribolovnog alata morat će snositi troškove preuzimanja otpada iz lučkih uređaja za prihvat te njegova prijevoza i obrade. Snosit će i troškove mjera za jačanje osviještenosti. Pojednostosti o novim pravilima za ribolovnu opremu dostupne su ovdje.

Sljedeći koraci

Prijedlozi Komisije sada se dostavljaju na donošenje Europskom parlamentu i Vijeću. Komisija poziva te institucije da prijedloge smatraju prioritetima te da Europljanima ponude konkretne rezultate prije izbora u svibnju 2019.

Naravno, suočavanje s problemom morskog otpada generiranog u EU-u samo je dio globalne priče. Europska unija smatra da će preuzimanjem inicijative u tom području biti u dobrom položaju za poticanje promjena na globalnoj razini – putem skupina G7 i G20 te putem provedbe UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

KRUŽNA EKONOMIJA

Kohezijska politika može pomoći u postizanju ciljeva kružnog gospodarstva

Važnost kružnog gospodarstva i prijedlozi o tome kako kohezijska politika može pomoći u postizanju ciljeva kružne ekonomije uključeni su u neobvezujuću rezoluciju usvojenu u utorak, 15. svibnja, na Odboru za regionalni razvoj Europskog parlamenta.

Izvešće o kohezijskoj politici i kružnom gospodarstvu zastupnika Davora Škrleca usvojeno je na Odboru s 31 glasom za i 3 glasa protiv. Ova rezolucija naći će se na plenarnom glasovanju Europskog parlamenta u lipnju.

Prijelaz na kružnu ekonomiju predstavlja veliku priliku za modernizaciju europskog gospodarstva i vodi ga u održivi smjer, kažu zastupnici Odbora za regionalni razvoj Europskog parlamenta. Oni traže od Komisije, u kontekstu novih zakonskih prijedloga za buduće okvire kohezijske politike, da razvije odgovarajuće ex-ante uvjete vezane uz postizanje kružnog gospodarstva.

“Kohezijska politika i kružna ekonomija ne bave se samo infrastrukturnim politikama, već i društvenom kohezijom i solidarnošću. Pružaju odgovore na izazove s kojima se suočavaju lokalne i regionalne zajednice o tome kako rješavati najvažnija pitanja povezana s klimom. Stoga razmatramo uvođenje nove odredbe o ex-ante uvjetima za postizanje kružne ekonomije u okviru kohezijske politike,

kako bi novi operativni programi bolje odražavali načela kružnog gospodarstva. U izvješću se traži primjena relevantne metodologije za precizno praćenje doprinosa kohezijske politike u postizanju ciljeva kružne ekonomije te se poziva na znatno povećanje rashoda za kružno gospodarstvo i pitanja povezana s klimom u okviru kohezijske politike nakon 2020. Pred državama, regijama i lokalnim zajednicama postoji veliki niz mogućnosti da kroz zajedničku suradnju ostvare projekte koje će im omogućiti stvaranje novih vrijednosti, novih zelenih poslova i novih tržišta sekundarnim sirovinama.” – rekao je Škrlec.

Između ostalog, izvješće poziva na:

- stvaranje prekograničnih partnerstva i da se ciljevi vezani za kružno gospodarstvo adekvatno ugrade u programske dokumente
- da države članice razviju vlastitu nacionalnu strategiju kohezijske politike u koordinaciji s pristupom EU-a po pitanju kružnog gospodarstva
- pružanje stručne pomoći za manje razvijene regije
- bolji, lakši i transparentniji pristup financiranju lokalnih i regionalnih vla-

sti kako bi se povećala ulaganja u "zelene" poslove, gospodarenje otpadom, pametnu specijalizaciju i ekološki prihvatljive tehnologije

Hijerarhija otpada

Zastupnici u Europskom parlamentu naglašavaju važnost primjene hijerarhije otpada kao preduvjeta za postizanje kružnog gospodarstva, ali žale zbog zanemarivanja hijerarhije otpada i nedostatka procjene utjecaja na okoliš kod dugoročnih rezultata ulaganja u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF).

Oni prepoznaju negativan trend ulaganja ESF fondova u niže razine hijerarhije otpada, posebice objekata mehaničko

biološke obrade (MBT) i spaljivanja, što u nekim slučajevima dovodi do prekomjernih kapaciteta i dugoročnih tehnoloških zaključavanja, čime se ugrožava postizanje ciljeva recikliranja EU-a.

"Bacanje otpada u okoliš pokazalo se kao jedan od gorućih globalnih izazova koji obično ima najveći učinak na lokalne zajednice i njihovu kvalitetu života. Rješavanje problema otpada u okolišu treba bolje promicati i financirati iz europskih strukturnih i investicijskih fondova s obzirom na to da se time ostvaruju koristi i za okoliš i za društvo. Povrh toga, rješavanje problema morskog otpada treba započeti sprječavanjem bacanja otpada na kopnu." – rekao je Škrlec.

EU i nacionalni klimatski planovi

Zastupnici u Europskom parlamentu naglašavaju da bi buduće planiranje ESF fondova u narednom programskom razdoblju trebalo bolje uskladiti s nacionalnim energetske i klimatskim planovima za 2030. godinu, koristeći slične indikatore onima sadržanim u Uredbi o upravljanju energetskom unijom kada je to moguće. Zastupnici traže ambicioznu i koherentnu strategiju za države članice kako bi se ispunili već postojeći obvezni ciljevi na razini EU-a o ublažavanju klimatskih promjena.

Izvor:

Europska komisija

GDPR u primjeni: Građani odlučuju o vlastitoj digitalnoj privatnosti

Od 25. svibnja dugo očekivani zakon o zaštiti podataka u potpunosti se primjenjuje u cijeloj Europi. GDPR štiti privatnost građana na internetu te pojednostavljuje pravila za tvrtke.

Jeste li ikad pokušali izbrisati bivšu vezu iz svog digitalnog života ili ukloniti svoje prve pokušaje internetskog bloganja sa tražilica? Slike gore, sjećanja blijede, ali internet-ske tražilice i profili na društvenim mrežama ne daju da se prošlost lako zaboravi.

Istraživanja pokazuju da samo 15 posto korisnika interneta smatra da ima kontrolu nad svojim podacima na internetu. Što je s ostalima? Za veću moć u digitalnom životu, Europljani sada u rukama imaju nov alat - Opću uredbu o zaštiti podataka (eng. GDPR, od General Data Protection Rules).

Vrijednost privatnosti

GDPR je odgovor Europske unije na izazove življenja u društvu koje se temelji na protoku podataka. Cilj Uredbe je poboljšati tržišnu dimenziju kroz pravnu sigurnost i jednostavnija pravila za tvrtke te zaštititi građane dajući im veću kontrolu nad osobnim podacima.

„Vrijednost privatnosti nije smanjena, naročito ne među mladima. Oni shvaćaju da je privatnost podataka bitna zato što su povezani s toliko ljudi da osjećaju potrebu jačanja privatnosti i kontrole. GDPR to olakšava“, kaže Jan

Philipp Albrecht (Zeleni/EFA, Njemačka) izvjestitelj za Uredbu kada je usvojena 2016.

Kontrola, transparentnost, odgovornost

Uredba o zaštiti podataka u središtu je globalnog interesa od kako je otkriven skandal o nezakonitom prikupljanju privatnih podataka 87 milijuna Facebook korisnika od strane britanske konzultantske tvrtke Cambridge Analytica. Skandal je bio tema rasprave u Europskom parlamentu te povod dolaska predsjednika uprave Facebooka Marka Zuckerberga 22. svibnja koji je sa zastupnicima razgovarao (između ostalog) o tome kako će se ta društvena mreža uskladiti s novim zakonom.

"U srcu Uredbe o zaštiti podataka su tri važna načela: kontrola, transparentnost i odgovornost. Oduvijek smo dijelili

vrijednosti o davanju kontrole ljudima vezano uz informacije koje dijele i s kim ih dijele. Sada idemo još dalje s ovim jakim novim pravilima. Iste kontrole i postavke omogućit ćemo korisnicima diljem svijeta", rekao je Zuckerberg.

Da se 25. svibanj bliži mogao je osjetiti svaki korisnik u čiji su sandučić elektroničke pošte pristizale brojne poruke u kojima tvrtke traže dopuštenje za korištenje podataka. Albrecht smatra da će mnoge tvrtke otići korak dalje, i (kao što je Facebook najavio) nova pravila provesti za sve korisnike gdje god oni bili.

"Mnoge tvrtke su već u postupku da GDPR provedu kao svoj globalni standard. To je za njih jednostavnije. Ako zadovoljavaju visoke europske standarde, sigurni su u cijelom svijetu", poručio je Albrecht u Facebook intervjuu.

Upućeni radnici: izglasane jednake plaće i uvjeti rada

Prema novim pravilima o upućenim radnicima, radnici koje tvrtke šalju na privremeni rad u druge države članice bit će jednako plaćeni za jednak rad na istome mjestu.

Reforma će osigurati bolju zaštitu upućenih radnika i pravednu konkurentnost tvrtki na tržištu.

Pravedna plaća

Novim je prijedlogom predviđeno da se na upućene radnike primjenjuju ista pravila za plaće kao u državi domaćinu, prema kojem se za isti obavljeni rad na istome mjestu prima jednaka plaća. Osim zakonskih odredbi, države članice mogu primjenjivati regionalne ili sektorske kolektivne ugovore. Do sada je to bio slučaj samo u građevinskom sektoru.

Poboljšanje uvjeta rada

Put i smještaj treba platiti tvrtka, a ne zaposlenik iz svoje plaće. Poslodavci će također morati osigurati da su uvjeti smještaja za zaposlene radnike primjereni i u skladu s nacionalnim pravilima.

Razdoblje trajanja upućivanja radnika

Najveće moguće razdoblje za slanje radnika je 12 mjeseci uz moguće produljenje od 6 mjeseci. Nakon tog razdoblja, radnik i dalje može ostati u toj državi članici, te se na njega u potpunosti primjenjuje radno pravo države članice domaćina.

Zaštita od prijave

U slučaju prijave država članica trebala bi surađivati i osigurati da su upućeni radnici zaštićeni, u najmanju ruku skladu s uvjetima Direktive o upućenim radnicima.

Međunarodni cestovni prijevoz

Za sektor međunarodnog cestovnog prijevoza odredbe ove direktive primjenjivat će se od datuma stupanja na snagu predstojećeg zakonodavstva za taj sektor, koji je uključen u Paket mobilnosti. Do tada će se primjenjivati verzija Direktive iz 1996. godine.

Primjena novih pravila u roku od dvije godine

Države članice imat će dvije godine da prenesu pravila u svoje nacionalne zakone te da pravila stupe na snagu.

Kontekst

„Upućeni radnik“ je zaposlenik kojeg je poslodavac privremeno uputio u drugu državu članicu radi pružanja određenih usluga. U 2016. u Europskoj je uniji radilo 2,3 milijuna upućenih radnika.

Najviše radnika upućuju Poljska, Njemačka i Francuska, dok Njemačka, Francuska i Belgija privlače najviše upućenih radnika iz drugih zemalja.

Izvor: Europski parlament

REZULTATI STUDIJE: Glifosat u količini koja se smatra sigurnom za korištenje ipak ima negativne učinke na zdravlje

Ramazzini Institut je 16. svibnja predstavio prve rezultate pilot studije o glifosatu koji upućuju na to da navedena supstanca ima ozbiljne štetne učinke na ljudsko zdravlje, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje. Ova pilot studija dio je opširne studije koja bi trebala biti završena do 2022. godine, što odgovara vremenu ponovnog postupka obnove autorizacije glifosata u Europskoj uniji. Nalazi studije predstavljeni su u Bruxellesu na konferenciji za novinare Kluba zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu.

“Možemo potvrditi da glifosat čak i u količinama koje se smatraju sigurnima u relativno kratkom razdoblju izlaganja (u smislu ekvivalentne dobi čovjeka, od faze embrionalnog razvoja do dobi od osamnaest godina), može značajno mijenjati određene biološke parametre. U svjetlu ovih rezultata, prijeko je potrebno produbiti istraživanje o reprodukciji i razvoju te stjecati nezavisne podatke o karcinogenези. Samo tako će Europski parlament moći 2022. godine donositi odluke temeljene na čvrstoj osnovi neovisne znanosti. Nadamo se da će, osim ekonomskom kontribucijom, EU institucije sudjelovati u tehničkom znanstvenom odboru koji će voditi tijekom studije u prostorijama naših laboratorija.”, rekao je dr. Fiorella Belpoggi, direktor Ramazzini Instituta.

“Imajući u vidu da poseban odbor Europskog parlamenta trenutno radi na procjeni postupka odobravanja pesticida u Europskoj uniji, ovo je pravodobni doprinos raspravi oko potencijalnih opasnosti

glifosata. Rezultati prvih istraživanja sugeriraju da glifosat može imati ozbiljne učinke na ljudsko zdravlje. Važno je da se ovi zabrinjavajući rezultati prate, kao i to da ostali znakovi upozorenja budu uzeti u obzir prilikom odluke u postupku obnove autorizacije glifosata. Važno je staviti veći naglasak na neovisne znanstvene studije od onih koje su naručene od strane agrokemijske industrije. Potencijalni sukob interesa izaziva sumnju u postupak autorizacije u Europskoj uniji. To ne dovodi u pitanje samo zdravlje naših građana i njihova okruženja, nego i institucionalne vjerodostojnosti. Ako želimo osigurati povjerenje

javnosti u donošenje odluka u Bruxellesu, proces donošenja odluka treba učiniti transparentnijim.” – smatra zastupnik Davor Škrlec, član Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane Europskog parlamenta.

Pilot studija je uključila sudjelovanje više institucija i sveučilišta u Europi i SAD-u te je financirana od strane 30 000 članova u Italiji, suradnika Ramazzini Instituta. Kampanja za financiranje je pokrenuta kako bi pomogla u pružanju podrške dugoročnoj sveobuhvatnoj globalnoj studiji o glifosatu, koja je nakon ovakvih rezultata, prijeko potrebna.

Široko rasprostranjen potencijal za sukob interesa potkopava klimatske ciljeve

Prema novim pravilima o upućenim radnicima, radnici koje tvrtke šalju na privremeni rad u druge države članice bit će jednako plaćeni za jednak rad na istome mjestu.

Povodom održane konferencije UN-a o klimatskim promjenama u Bonnu, Klub zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu objavio je izvješće koje ukazuje na postojanje tzv. "rotirajućih vrata" između javnog sektora i industrije fosilnih goriva u Europi, sa široko rasprostranjenim potencijalom postojanja sukoba interesa i njegovim dominantnim položajem za vrijeme cjelokupnog trajanja klimatskih pregovora.

Zastupnik u Europskom parlamentu Davor Škrlec smatra ukoliko želimo biti ozbiljni u ispunjavanju ciljeva Pariškog sporazuma, moramo se boriti protiv sukoba interesa u kreiranju klimatske politike.

"Na primjerima iz 13 europskih zemalja, u izvješću se navodi kako su linije između reguliranih i regulatora kontinuirano i dosljedno zamagljene te da postoje neadekvatne zakonske odredbe za sprječavanje sukoba interesa i utjecaj na proces kreiranja politika. Također su uključeni i statistički podatci o energetsom miksu i klimatskim ambicijama pojedine zemlje. Izvješće se posebno usredotočuje na kreiranje zajedničke klimatske politike kao ambicioznom odgovoru na jedan od najvećih i gorućih izazova našeg vremena koji nam je očajnički potreban. Nažalost, Europska unija i države članice do sada su aktivno pokušavale blokirati bilo kakvu raspravu o

postojanju sukoba interesa na dnevnom redu UN-ovih pregovora o klimatskim promjenama. Postavlja se pitanje je li položaj koji je zauzela Europska unija rezultat ugodnog odnosa izgrađenog tijekom godina između industrije fosilnih goriva i nacionalnih vlada diljem Europe. Na konferenciji u Bonnu konačno će se raspravljati o mogućnostima kreiranja politike o sukobu interesa na razini UNFCCC-a, kako bi se, između ostalog, smanjio nerazmjerni utjecaj industrije fosilnih goriva za vrijeme trajanja pregovora o klimi. Kreiranje politike o sukobu interesa nužno je na svim razinama odlučivanja: regionalnoj i nacionalnoj, te na razini Europske unije i UNFCCC-a.

DEZINFORMACIJE I MEDIJI

KAKO SE NOSITI S LAŽNIM VIJESTIMA? Podrška neovisnom novinarstvu najbolji je protuotrov

Podrška kvalitetnom i neovisnom novinarstvu jedino je rješenje protiv lažnih vijesti koje sprječava moćnike da ograniče slobodu izražavanja.

Budući da je Europska komisija otkrila svoje planove za rješavanje fenomena “lažnih vijesti”, Klub zastupnika Zelenih/ESS-a u Europskom parlamentu ima drugačiju perspektivu kako se nositi s “lažnim vijestima” na način koji neće dati ovlasti vladama da reguliraju ono što je istinito i ono što je lažno.

Klub zastupnika Zelenih/ESS-a dugo je bio zabrinut zbog sve većih pritisaka na novinare diljem Europe i svijeta. Ti pritisci kreću se od uredničke pristranosti do komercijalnih pritisaka, nesigurnih uvjeta rada, masovnog nadzora, pa čak i do fizičkih prijetnji istraživačima i zviždačima. Sada

možemo vidjeti protivnike slobode izražavanja da koriste raspravu o “lažnim vijestima” kako bi ušutkali kritičare i zaustavili neovisno novinarstvo. Također, možemo vidjeti i prijedloge drugih čudnih “rješenja” poput plaćanja web stranica, čak i kada je riječ o linku koji povezuje s novinskim člancima.

S druge strane, Zeleni/ESS smatraju da je istraživačko novinarstvo sposobno otkrivati korupciju i djelovati kao “četvrta moć” u našim demokracijama. Zbog toga se novinarstvo, a osobito istraživačko novinarstvo, treba ojačati, štiti i njegovati.

Dakle, kako bismo razumjeli na koji način najbolje poduprijeti one novinare koji preuzimaju fizičke i financijske rizike pri dugotrajnim i dubinskim istraživanjima, naručili smo izvješće istraživača sa Sveučilišta u Hamburgu. Cilj izvješća je procijeniti različite tipove modela financiranja koji su dostupni istraživačkim novinarima i predložiti neka od političkih rješenja koja se mogu obraniti na europskoj i nacionalnoj razini.

Izvješće ocjenjuje osam različitih vrsta modela financiranja, od klasičnih izdavačkih kuća do javno podržanih medija, uključujući i zadruge i poduzetničke modele. Svaki model financiranja analiziran je pre-

ma šest kriterija: neovisnosti, kvaliteti, tržišnoj strukturi, procesima, održivosti i konkurentnosti.

U izvješću je zaključeno kako je istraživačko novinarstvo najbolje podržati kroz brojne izvore financiranja kako bi se izbjegla koncentracija moći jednog financijera i kako bi se bolje osigurala dugoročna održivost, budući da postoji mogućnost da svi modeli istraživačkog novinarstva do određene mjere budu podložni utjecajima financijera.

Iako su svi procijenjeni modeli financiranja imali svoje prednosti i nedostatke, novinarske mreže i neprofitni ili filantropijski modeli financiranja nalaze se na vrhu kada je riječ o njihovoj sposobnosti da djeluju kao "četvrta moć" demokracije.

Zakonodavstvo koje osigurava transparentnost izvora financiranja i vlasničkih struktura medija također je od najveće važnosti. Osim toga, trebalo bi uložiti dodatne napore u borbu protiv koncentracije tržišta u sektoru medija, kako bi se spriječila dominacija jedne tvrtke (ili jednog političara!).

Također, izvješće naglašava da je manja vjerojatnost da novinari provode istrage kada se boje mogućih financijskih ili drugih konzekvenci kao što su tužbe, zatvorske kazne ili prijetnje smrću. Stoga, Zeleni/ESS vjeruju da bi se trebao preispitati zakonodavni okvir koji obeshrabruje slobodu izražavanja, poput kaznenog zakona o klevetanju. Naravno, to znači da se nekažnjavanje ubojstva

Istraživačko novinarstvo sposobno otkrivati korupciju i djelovati kao "četvrta moć" u našim demokracijama.

novinara hitno mora spriječiti.

Povezano s navedenim opasnostima, važnost transnacionalnih novinskih mreža naglašena je kao iznimno učinkovit alat, ne samo da olakšava teret analiziranja brojnih dokumenata na različitim jezicima, već predstavlja širenje rizika koji bi mogli proizaći iz istraživanja što one na položaji moći čine nelagodnima. Također, to znači da su troškovi plaća raspoređeni na različitim mjestima.

Izvješće zaključuje da bi Europska unija trebala podržati više vrsta medijskih organizacija kako bi povećala vjerojatnost da će pojedinci, kao i tvrtke ili druge profitne i neprofitne organizacije biti spremne preuzeti osobne i financijske rizike za pokretanje istraživačkog izvještavanja. Također, poziva EU da financira novinarstvo izvan Europe, posebice u zemljama s velikim ograničenjima tiska, ali i ističe važnu ulogu koju EU igra u smislu postavljanja standarda za ostale regije.

Međutim, treba paziti da javno financiranje istraživačkog novi-

narstva ne utječe na sadržaj napisanog teksta. Bilo bi idealno kada bi se sredstva usmjeravala preko neovisnih organizacija, a ne preko vlada. Druga mogućnost kako bi se smanjio strah od vladinog utjecaja mogla bi biti pružanje neizravnog financiranja, primjerice putem poreznih olakšica za medijske organizacije ili honorarne novinare.

Okrenuvši se financijerima medija, izvješće preporučuje suradnju između agencija za financiranje kako bi se smanjilo vrijeme čekanja bespovratnih sredstava, što novinare može odvratiti od stvarnog istražnog rada.

Konačno uključivanje građana kao sudionika i sukreatora sadržaja vijesti, što su mnogi mediji počeli raditi, također je način procjenjivanja javnog interesa za temu i pomaže u otkrivanju slijepih točaka medijske pokrivenosti. To bi moglo potaknuti osnovno razumijevanje o smislu i svrsi slobodnog tiska i istraživačkog novinarstva, a istovremeno smanjiti rizik od neprofitabilnih članaka.

Moć interneta omogućila je građanima i novinarima širenje informacija i povezivanje s ljudima preko granica. Kako bismo potaknuli nezavisno, istraživačko novinarstvo koje ima moć izvješćivanja, moramo postaviti dodatne modele financiranja za poticanje istraživanja novinara i osigurati da regulativni okviri koji su na raspolaganju budu korisni, a ne štetu slobode tiska.

Izvor: **Greens/EFA**

**Only we humans
make waste that
animals can't
digest.**

**Samo ljudi
proizvode smeće
koje priroda
probaviti neće!**

#CleanAdriatic

JESTE LI ZNALI DA...

su meduze najdraža poslastica morskih kornjača?
Plastične vrećice koje plutaju na morskoj površini su jako slične meduzama te ih kornjače zabunom jedu i na taj način se truju i guše plastičnim otpadom.

DID YOU KNOW THAT...

Jellyfish are sea turtles' favourite food?
Plastic bags floating on the surface of the sea are very similar to jellyfish and sea turtles mistake them for food. This mistake causes poisoning, blockages within their digestive system and eventual death.

